

Új akadálymentesítési előírások Magyarországon - komolyabban veszik?

Szerző Atkány Katalin
2008. november 10.

Idén ősszel módosításra került az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet, és ezen belül az akadálymentesítéssel kapcsolatos intézkedések. Mint ismeretes 2010-re a közintézmények többsége akadálymentesített lesz, míg a mostani változtatás legfontosabb hozadéka, hogy új szempontként figyelembe veszi az összes fogyatékosra kiterjedő speciális igényeket is.

Az idén ősszel módosított országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendeleten (OTÉK) belül komoly szerepet kaptak az akadálymentesítéssel kapcsolatos intézkedések. Magyarországon az első, a fogyatékosokkal élő emberek egészére kiterjedő törvény 1998-ban született meg, melynek hatására az elmúlt években közel 30 milliárd forintot fordítottak az akadálymentesítésre, illetve a fogyatékkal élők rehabilitációjára. Az egyes közintézmények akadálymentesítésének dátumát is meghatározták, eszerint 2010-re az egészségügyi alapellátás épületei, szociális alapellátást biztosító intézetek, óvodák vagy alapfokú iskolák és az önkormányzatok mindenki számára akadálymentesek kellene, hogy legyenek.

Hazai szabályozások - egy kis kronológia

Hazánkban az akadálymentesítés törvényi szabályozása az 1997. évi LXXVIII. törvénnyel vette kezdetét. Az Európai Unió Bizottsága által 1996-ban elfogadott "Az akadálymentesség Európai eszméje" című kézikönyv ajánlására épülő törvény elsősorban a középületek, közszolgáltatást nyújtó épületek kialakítására vonatkozóan fogalmazott meg pontos meghatározásokat és követelményrendszert. Ez a törvény azonban legfőképpen a mozgássérültek igényeit vette figyelembe.

Ugyanebben az időszakban hozták meg a 253/1997. (XII. 20.) kormányrendeletet az országos településrendezési és építési követelményekről. A következő évben hozott törvényi rendelkezés már több szempontból is átfogóbb az előző évben megfogalmazottnál. Az 1998. évi XXVI. törvény, az úgynevezett Esélyegyenlőségi Törvény, amely már a fogyatékosokkal élő emberek mindegyik csoportját figyelembe veszi és konkrétan kimondja, hogy közintézményeknek akadálymentesnek kell lenniük. Hazánk európai uniós csatlakozását követően egyre inkább előtérbe került az akadálymentesítés kérdése. Az EU nemcsak az irányelvek meghatározásával, hanem komoly anyagi támogatással, pályázatok kiírásával is az ügy mellé állt.

Ma Magyarországon a 2007-2008-as időszakban az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében közel 16 milliárd forintot szántak erre. A 2007-ben elfogadott XXIII. törvény pedig meghatározza, hogy mely területeken mikor kell elkészülnie a teljes akadálymentesítésnek. Alább részletesen tájékozódhatunk a dátumokról, azzal a kiegészítéssel, amit maga a törvény is tartalmaz. Eszerint (egész pontosan a 4. § fd)-fe) alpont alapján) "a 2007. április 1-jén már működő közszolgáltatások esetében az egyenlő esélyű hozzáférést a közszolgáltatást nyújtó épület nyilvánosság számára nyitva álló részei tekintetében 2013. december 31-éig kell biztosítani".

Ha ezt a kiegészítést nem vesszük figyelembe, akkor a törvény értelmében 2008. december 31-ig az egészségügyi alapellátás épületeinek, 2009. év végéig a szociális alapellátást biztosító intézeteknek, óvodáknak vagy alapfokú iskoláknak (a 2000 főnél nagyobb lakosságú településeken), valamint 2010. december 31-ig az önkormányzatok akadálymentesítése volt a kitűzött cél. A közintézmények határidőre történő akadálymentesítése azonban már biztos, hogy nem tartható. Haladékat a 20 ezer főnél kisebb létszámú települések közoktatási intézményei és egyes megyei vagy fővárosi szakképző, egészségügyi és szociális intézmények kaptak. Ami biztos, és elkerülhetetlen: a kormányzati szerveknek 2010. december 31.-ig, az önkormányzatoknak – a település nagyságától és az egyes közszolgáltatások típusától függően – 2008-2009. illetve 2010. december 31.-ig, a magánszektorban, áruházaknak, vendéglátó-ipari és idegenforgalmi egységeknek, vállalkozásként működő gyógyszertáraknak pedig 2013. december 31.-ig kell teljesíteniük az egyenlő esélyű hozzáférés feltételeit.

A közintézmények mellett a kultúra és a közlekedés területén is történtek változtatások. A BKV esetében például 2010-et határozták meg céldátumnak, ekkora garantálják, hogy szolgáltatásaikat mindenki számára elérhetővé tudják tenni - ami azért is fontos, mert utasaik 25 százaléka valamilyen módon korlátozott.

Bővebben a módosításokról - speciális igények figyelembevétele

2008. szeptember 12-ével változások történtek a OTÉK-ban. A módosított előírások terjedelmesen foglalkoznak az akadálymentesítés kérdésével, bár a régebbi rendelkezésben is voltak követelmények megfogalmazva a fogyatékosokkal élők könnyebb közlekedésének elősegítésére. A jelenlegiben azonban kifejezetten új szempontként a minden fogyatékosra kiterjedő speciális igények figyelembevétele is megjelenik. Azaz most már nemcsak a kerekesszékek közlekedők, hanem más fogyatékos csoportok, például a látássérültek is könnyebben közlekedhetnek. Alább szemrevételezzük a fontosabb módosításokat, ám a rendelkezés emellett még sok kisebb változtatást tartalmaz az akadálymentesítés érdekében - ezekről táblázatunk szól részletesebben.

- Az akadálymentesített területen a küszöb legfeljebb 20 milliméter magas lehet, és lekerekített /61. § (4)/. A már meglévő, ennél magasabb küszöböt lejtőre kell kialakítani.

megtekintéséhez a JavaScript bekapcsolása szükséges
 megtekintéséhez a JavaScript bekapcsolása szükséges

Az email cím védve van a spam botoktól, a

Összehasonlító táblázat az OTÉK 2008. szeptember 12-ei akadálymentesítést érintő módosításáról

2008. szeptember 12. előtt 2008. szeptember 12. után (a változott vagy új szövegrészek kékkel jelölve) Padlók
 61. § (3) Akadálymentes közlekedés céljára az építmények belső közlekedőit és tereit összefüggő, (csak a szükséges küszöbököt tartalmazó) csúszás és süppedésmentes padlóburkolattal kell ellátni 61. § (3) Akadálymentes közlekedés céljára az építmények belső közlekedőit és tereit összefüggő csúszás- és süppedésmentes padlóburkolattal kell ellátni, a vakok és a gyengénlátók számára eligazodást segítő kitapintható padlóburkolatot és optikai vezető sávot is kell tervezni és létesíteni

61. § (4) Akadálymentes közlekedés céljára új épületek esetében a küszöb legfeljebb 20 mm magas és lekerekített lehet. Meglévő közhasználatú épületek esetében az ennél magasabb küszöböt lejtős kialakítással kell ellátni Nyílások, nyílászárók, üvegfalak, vész kijáratok 62. § (5) Az akadálymentes közlekedésre is alkalmas szabad nyílás mérete (0,30 m-nél kisebb falvastagság esetén) 0,85/1,90 m-nél, egyéb esetekben 0,90/1,90 m-nél kisebb nem lehet. 62. § (5) Az akadálymentes közlekedésre is alkalmas szabad falnyílás és ajtó 0,90/1,95 m-nél kisebb nem lehet. 62. § (6) Az akadálymentesség érdekében az ajtók környezetében a 4. számú melléklet szerinti szabad hely biztosítandó 62. § (6) Az akadálymentesség érdekében az ajtó beépítését úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy az ajtó azon az oldalán, ahová nyílik, a zárszerkezet felőli részen legalább 55 cm széles, a másik oldalon legalább 30 cm széles szabad sáv legyen biztosítva a nyílás tokbelső méretén felül. Az ajtó pánt felőli oldalán a burkolt falfelülettől való távolság legalább 10 cm legyen. 62. § (10) Akadálymentes használatra könnyen kezelhető, nagy erő kifejtést nem igénylő nyílászárókat kell beépíteni, szükség esetén automatikus nyitást biztosítva Szintkülönbség-áthidalók általános előírásai 63. § (2) Akadálymentes használathoz az építmények és bejárataik szintkülönbségeinek áthidalása érdekében a lépcső mellett akadálymentes közlekedést biztosító megoldásról (lejtő, felvonó, emelőlap, lépcsőlift stb.) is gondoskodni kell. 63. § (2) Akadálymentes használathoz az építmények és bejárataik szintkülönbségeinek áthidalása érdekében a lépcső mellett akadálymentes közlekedést biztosító megoldásról (lejtő, felvonó, emelőlap stb.) is gondoskodni kell oly módon, hogy a közlekedés a rendeltetésszerű használatot ne akadályozza. Lépcsőfokok 65. § (4) Akadálymentes közlekedéshez a lépcsőfokokat a 4. számú melléklet szerint kell kialakítani 65. § (4) Akadálymentes közlekedéshez a lépcsőfokokat homloklappal és orr nélküli járólappal kell kialakítani annak érdekében, hogy a lábfej ne akadjon meg. Az első és az utolsó lépcsőfokot eltérő színnel vagy jelölőcsíkkal jelezni kell. Három vagy kevesebb fokú lépcső esetében minden fokot feltűnő módon jelezni kell. Lejtők 66. § (2) Akadálymentes közlekedéshez

a) egy lejtőkarral legfeljebb 0,50 m szintkülönbség hidalható át,
 b) a lejtőkar indulásánál és érkezésénél legalább 1,50 m átmérőjű szabad terület biztosítandó,
 c) a több karú lejtők áttekinthetőséget biztosító mellvéddel alakítandók ki,
 d) a lejtőhöz két fogódzkodó korlátot kell biztosítani, a járófelülettől mért 0,70 m és 0,95 m magasságban, az 1,50 m-nél szélesebb lejtőknél mindkét oldalon,
 e) a szabadtéri lejtőt csapadéktól védetten, ennek hiányában megfelelő csúszásgátló bordázattal kell kialakítani.

66. § (2) Akadálymentes közlekedéshez:

a) a lejtők egyenes karúak legyenek,
 b) a legfeljebb 2 cm-es szintkülönbség elfogadható,
 c) a legfeljebb 17 cm-es szintkülönbség áthidalásához legfeljebb 8%-os (1:12) lejtésű rámpa is alkalmazható,
 d) a 17 cm-nél nagyobb szintkülönbség áthidalásához legfeljebb 5%-os (1:20) lejtésű rámpát kell alkalmazni,
 e) egy lejtőkarral legfeljebb 0,45 m szintkülönbség hidalható át,
 f) a lejtőkar indulásánál és érkezésénél legalább 1,50 m átmérőjű szabad terület biztosítandó,
 g) a többkarú lejtők áttekinthetőséget biztosító mellvéddel alakítandók ki,
 h) a lejtőhöz két fogódzkodó korlátot kell biztosítani, a járófelülettől mért 0,70 m és 0,95 m magasságban, az 1,50 m-nél szélesebb lejtőknél mindkét oldalon kapaszkodót kell elhelyezni és a pihenők mentén megszakítás nélkül továbbvezetni,

i) a szabadtéri lejtőt csapadéktól védetten, ennek hiányában megfelelő csúszásgátló bordázattal kell kialakítani,
 j) többkarú lejtő legfeljebb 1,80 m magasságkülönbség áthidalására létesíthető. Felvonó, mozgólépcső, mozgójárda Biztonsági felvonót kell létesíteni, ha azt más jogszabály előírja, vagy ha az az építmény kiürítésének, a mentésnek feltétele, továbbá a (2) bekezdés d) pontja szerinti esetekben, ha a mentés feltételei más módon nem biztosítottak. Új, az akadálymentes használatra alkalmas épületekben legalább egy olyan méretű, kialakítású felvonót kell létesíteni, amely a fogyatékos személyek által is használható. Az akadálymentes használatához biztosítani kell

a) a felvonók lépcső nélküli elérhetőségét,

b) a felvonó-aknaajtók előterében legalább 1,50 x 1,50 m szabad mozgásterületet,

c) a felvonó vezérlő és jelző elemek elhelyezését megfelelő nagyságban és magasságban kontrasztos kialakítással,

d) fogyatékos személyek számára az emeletek akusztikus jelzését és tapintással olvasható emeletszámozást, vizuális jelzést Folyosó 97. § A kiürítésre figyelembe vett folyosó legkisebb szabad szélességét - a vonatkozó jogszabályok és kötelező szabványok előírásai szerint - számítással kell meghatározni, de az nem lehet kevesebb 1,10 m-nél, a tömegtartózkodásra szolgáló épületekben 1,65 m-nél. Akadálymentes közlekedésre tervezett folyosó szélessége legalább 1,20 m legyen, továbbá feleljen meg a 4. számú mellékletben foglaltaknak. 97. §2) Az akadálymentes közlekedésre tervezett folyosó szabad szélessége legalább 1,20 m legyen. Az 1,20 m-es szabad szélesség esetén belátható távolságokban kitérő helyeket kell biztosítani. Rendszeres kétirányú kerekesszékes forgalom esetében 1,80 m-es szabad szélességet kell biztosítani Tisztálkodó helyiség és illemhely 99. § (6) A csoportos illemhelyek előterében egy takarítás céljára is szolgáló vízvételi és kiöntési szerelvényt kell biztosítani. Minden megkezdett 20 fő létszám után egy kézmosó szerelvényt kell létesíteni. 99. §(6) Az illemhelyet akadálymentesség követelménye esetén, továbbá a nevelő-oktató és a gyógykezelő célú építményekben szintenként kell, egyéb építményekben legfeljebb egy szintkülönbséggel szabad létesíteni, a számításba vett használat tartózkodási helyének súlypontja közelébe MEGLÉVŐ ÉPÍTMÉNYEK 108. §9) A meglévő építmények utólagosan akadálymentesítendő építményrészeit úgy kell meghatározni, hogy az építményben lévő közszolgáltatás hozzáférése mindenki számára biztosítható legyen. Az ennek megvalósításához szükséges, minimális feltételekre vonatkozó adatot és információt - jogszabályi rendelkezés hiányában - a rendeltetés szerinti közszolgáltatást végző intézmény, illetve hatóság biztosítja. Vitatott esetben a közszolgáltatás szerint érintett minisztérium állásfoglalása a meghatározó.

(10) Az építmények utólagos akadálymentessé történő átalakításának lehetőségét építményenként, az építmény és környezete meglévő adottságainak figyelembevételével kell meghatározni.

(11) Ha az építmény utólagos akadálymentessé tétele csak részben valósítható meg, szükség esetén részleges akadálymentesítése is elfogadható, ha az ott lévő közszolgáltatás így is mindenki számára akadálymentesen hozzáférhető

BŐVEBB INFORMÁCIÓ

- 2007. évi XXIII. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény módosításáról
<http://japaner.hu/jogszabalyok/2007-evi-xxiii-torveny>

- Összehasonlító táblázat az OTÉK 2008. szeptember 12-ei módosításáról:
<http://www.archiweb.hu/Jogtar/Modositasok2008/Modositastablazat4.htm>

- Vakvezető sávok, beszélő BKV-megállók:
<http://nol.hu/archivum/archiv-441620>

- Akadálymentesítés Európa felé?
<http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=1475&articleID=5596&ctag=articlelist&iid=1>

- Akadálymentesítés:
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Akad%C3%A1lymentes%C3%ADt%C3%A9s>